

วิเคราะห์ความผิดฐานเสพเมถุนของภิกษุในพระวินัยปิฎก
An Analysis of the Offence on Sexual Intercourse
of Bhikkhus in Vinayapitaka

พระครูวิบูลวรานุกิจ (ประทีป จตปทีโป)¹

Phrakhru Wiboonwaranukit (Prateep Thitapadipo)

E-mail: smupatep@gmail.com

Received: July 9, 2026, Revised: August 1, 2026, Accepted: August 22, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาการเสพเมถุนในพระวินัยปิฎก 2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความผิดฐานเสพเมถุนของภิกษุในพระวินัยปิฎก เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพเน้นศึกษาเอกสาร

ผลการวิจัยพบว่า เมถุนคือ กรรมของคนคู่ ได้แก่ การร่วมประเวณีเริ่มต้นมาจากพระสุทินเสพเมถุนกับภรรยาของตนจนตั้งท้องชาวบ้านพากันติเตียน พระพุทธองค์จึงทรงบัญญัติปาราชิกข้อที่ 1 ว่า ห้ามภิกษุเสพเมถุนโดยที่สวดกับสัตว์ดิรัจฉานตัวเมีย การเสพเมถุนของภิกษุ 4 มีจำพวก ได้แก่ 1) หญิงมนุษย์ อมนุษย์ และสัตว์ดิรัจฉานตัวเมีย 2) อุภโตพยัญชนก 3 จำพวก คือ อุภโตพยัญชนกที่เป็นมนุษย์ ที่เป็นอมนุษย์ และที่เป็นสัตว์ดิรัจฉาน ทาง 3 ทวาร คือ ทวารหนัก ทวารเบา ทางปาก 3) บัณเฑาะก์ 3 จำพวก คือ บัณเฑาะก์ที่เป็นมนุษย์ ที่เป็นอมนุษย์ และที่เป็นสัตว์ดิรัจฉาน และทาง 2 ทวาร คือ ทวารหนัก ทางปาก 4) ชาย 3 จำพวก คือ ชายที่เป็นมนุษย์ เป็นอมนุษย์ และสัตว์ดิรัจฉาน ตัวผู้ ทาง 2 ทวาร คือ ทวารหนัก ทางปากต้องอาบัติปาราชิก

วิเคราะห์ความผิดฐานเสพเมถุนของภิกษุในพระวินัยปิฎก แบ่งเป็น 1) ฐานะความผิดเชิงหลักการ คือ การประพฤติดิพพรหมจรรย์ ได้แก่ การใช้ชีวิตแบบนักบวชที่เว้นจากการเสพเมถุนเด็ดขาด และในฐานะความผิดเชิงบทบัญญัติพระพุทธองค์ทรงปรับอาบัติปาราชิกแก่ภิกษุผู้เสพเมถุน 2) เกณฑ์การตัดสินความผิดการเสพเมถุนคือ เกณฑ์การตัดสินเชิงหลักการ รัฐมีหน้าที่ออกกฎหมายเพื่อควบคุมสังคมให้พ้นจากการกระทำที่เป็นอันตรายต่อผู้อื่น และเกณฑ์การตัดสินเชิงบทบัญญัติ คือ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535 ห้ามพระภิกษุที่ต้องอาบัติปาราชิกกลับมาบวชใหม่ 3) บทลงโทษความผิดการเสพเมถุน คือ บทลงโทษเชิงหลักการ เช่น ภิกษุเสพเมถุน

¹ เจ้าอาวาสวัดราชวรานุรักษ์ กรุงเทพมหานคร/ Abbot of Wat Rat Sattha Tham, Phra Khanong District, Bangkok

(B.E. 2505), amended in 1992 (B.E. 2535), prohibits monks who have committed Parajika from re-ordaining. 3) Punishment for Sexual Misconduct is the principle based punishment, for instance, if a monk engages in sexual intercourse with a minor under the age of 15, it constitutes a severe offense resulting in immediate expulsion from monkhood, 4) the resolution of sexual misconduct states that Bhikkhus who struggle with sexual desires should practice Tacapancaka meditation or contemplation of bodily impurities and Asubha meditation to cultivate detachment. Having incurred Parajika and disrobed, they should observe the Five Precepts, the Eight Precepts, or the Ten Precepts as lay practitioners, the former Bhikkhus can still attain spiritual enlightenment, including the stages of Sotāpanna, Sakadāgāmi, and Anāgāmi.

Keywords: Analysis; Sexual intercourse; Vinaya Pitaka

บทนำ

ในพรรษาที่ 12 ขณะประทับอยู่ ณ เมืองเวรัญชา พระสารีบุตรกราบทูลอาราธนาให้ทรงบัญญัติสิกขาบท ดังปรากฏในเวรัญชกัณฑ์ คัมภีร์มหาวิงค์ พระวินัยปิฎกเล่ม 1 ว่า ถึงเวลาแล้ว พระพุทธเจ้าข้า ที่พระผู้มีพระภาคจะทรงบัญญัติสิกขาบท ทรงยกปาติโมกข์ขึ้นแสดงแก่พระสาวกอันจะเป็นเหตุให้พรหมจรรย์ดำรงอยู่ได้ยืนนาน² พระพุทธเจ้าก็ไม่ทรงบัญญัติสิกขาบท เพราะในระยนั้น ภิกษุสงฆ์ส่วนใหญ่ เป็นพระอริยบุคคล ดังที่พระองค์ตรัสตอบพระสารีบุตรว่า จงรอไปก่อนเถิดสารีบุตร ตถาคตรู้เวลาในเรื่องที่จะบัญญัติสิกขาบทนั้น ศาสดาจะยังไม่บัญญัติ สิกขาบทแก่สาวกไม่ยกปาติโมกข์ขึ้นแสดงตลอดเวลาที่ยังไม่เกิดอาสวัฏฐานิยธรรม³ ในหมู่สงฆ์ เมื่อเกิดอาสวัฏฐานิยธรรม บางอย่างขึ้นในหมู่สงฆ์ ตถาคตจึงจะบัญญัติ สิกขาบท จะยกปาติโมกข์ขึ้นแสดงแก่สาวกเพื่อขจัดธรรมเหล่านั้น... สารีบุตร ก็ภิกษุสงฆ์ยังไม่มีเสนียด ไม่มีโทษ ไม่มีสิ่งมัวหมอง บริสุทธ์ผุดผ่อง ดำรงอยู่ในสารคุณ แท้จริง ในภิกษุ 500 รูปนี้ ผู้มีคุณธรรมอย่างต่ำก็ขึ้นโสดาบัน⁴

ต่อมา หลังจากออกพรรษาที่ 12 นี้แล้วพระพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติปาราชิก สิกขาบทที่ 1 ห้ามภิกษุเสพเมถุน โดยปรารถนาเหตุการณ์มัวหมองในคณะสงฆ์อันเนื่องมาจากการที่พระสุทินเสพเมถุน

² วิ.มท. (ไทย) 1/21/13.

³ อาสวัฏฐานิยธรรม หมายถึง ธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งอาสวะ ความชั่วร้ายต่าง ๆ เช่น การกล่าวให้ร้ายคนอื่น ความเดือดร้อน และการจองจำ, วิ.มท.อ. (ไทย) 1/21/197.

⁴ วิ.มท. (ไทย) 1/21/14.

กับอดีตภรรยาที่ปามหาวัน กรุงเวสาลี การที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติสิกขาบทครั้งนี้ นับเป็นครั้งแรก และทรงบัญญัติเรื่อยมาทุกครั้งที่เกิดเหตุการณ์ไม่ดงามขึ้นในคณะสงฆ์ โดยภิกษุผู้เป็นเพื่อนเหล่านั้น ตำหนิพระสุทินโดยประการต่าง ๆ แล้วนำเรื่องนี้ไปกราบทูลพระผู้มีพระภาคให้ทรงทราบ พระพุทธองค์ รับสั่งให้ประชุมสงฆ์เพราะเรื่องนี้เป็นต้นเหตุ ทรงสอบถามท่านพระสุทินว่า

สุทิน ทราบว่า เธอเสพเมถุนธรรมกับอดีตภรรยา จริงหรือ พระสุทินทูลรับว่า จริง พระพุทธเจ้าข้า⁵ พระผู้มีพระภาคทรงดำหนิว่า โมฆบุรุษ การกระทำของเธอไม่สมควร ไม่คล้อยตาม ไม่เหมาะสม ไม่ใช่กิจของสมณะ ใช้ไม่ได้ ไม่ควรทำเลย เธอบวชในธรรมวินัยที่เรากล่าวดีแล้ว ไฉนจึงไม่สามารถประพฤติพรหมจรรย์ให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ได้ตลอดชีวิต 1) เมื่อเราแสดงธรรมโดยประการต่าง ๆ เพื่อคลายความกำหนัด มิใช่เพื่อความกำหนัด เพื่อความพราก มิใช่เพื่อความประกอบไว้ เพื่อความไม่ถื้อมัน มิใช่เพื่อความถื้อมัน มิใช่หรือ 2) เมื่อเราแสดงธรรมเพื่อคลายความกำหนัด เธอก็ยังจะคิดเพื่อความกำหนัด เราแสดงธรรมเพื่อความพราก เธอก็ยังจะคิดเพื่อความประกอบไว้ เราแสดงธรรมเพื่อความไม่ถื้อมัน เธอก็ยังจะคิดเพื่อมีความถื้อมัน เราแสดงธรรมโดยประการต่าง ๆ เพื่อสํารอกราคะ เพื่อสร้างความเมา เพื่อดับความกระหายเพื่อก่อนความอาลัย เพื่อดัดวิญญูะ เพื่อความสันตันทา เพื่อคลายความกำหนัดเพื่อดับทุกข์ เพื่อนิพพาน มิใช่หรือ 3) เราบอกการละกาม การกำหนดรู้ความสำคัญในกาม การกำจัดความกระหายในกาม การเพิกถอนความตริภิกขุในกาม การระงับความกลัดกลุ้มเพราะกามไว้โดยประการต่าง ๆ มิใช่หรือ

โมฆบุรุษ เธอสอดองคชาตเข้าปากอสรพิษร้ายเสียยิ่งดีกวาสอดองคชาตเข้าองค์กำเนิดสตรี สอดองคชาตเข้าปากงูเห่าเสียยิ่งดีกวาสอดองคชาตเข้าองค์กำเนิดสตรี สอดองคชาตเข้าหลุมถ่านไฟเสียยิ่งดีกวาสอดองคชาตเข้าองค์กำเนิดสตรีเพราะอะไร เพราะผู้สอดองคชาตเข้าปากอสรพิษร้ายเป็นต้น ฟังถึงความตายหรือทุกข์ปางตายเพราะการกระทำนั้นเป็นเหตุ หลังจากตายแล้วก็ไม่ต้องไปบังเกิดในอบาย ทุกคติ วินิบาต นรก ส่วนผู้สอดองคชาตเข้าองค์กำเนิดสตรี หลังจากตายแล้วต้องไปบังเกิดในอบายทุกคติ วินิบาต นรก⁶

ในการบัญญัติสิกขาบทแต่ละครั้งมีขั้นตอนดังนี้คือ เมื่อเกิดเรื่องมัวหมองขึ้นภายในคณะสงฆ์ พระพุทธเจ้าตรัสสั่งให้ประชุมสงฆ์ ตรัสถามภิกษุผู้ก่อเหตุให้ทูลรับแล้ว ทรงชี้โทษแห่งการประพฤติเช่นนั้น และตรัสอานิสงส์แห่งความสำรวมระวังแล้ว จึงทรงตั้งพระบัญญัติห้ามมิให้ภิกษุทำอย่างนั้นอีกต่อไป ทรงกำหนดโทษสำหรับ ผู้ฝ่าฝืนหรือล่วงละเมิดเรียกว่า ปาปบาติ แล้วจึงรับสั่งให้ภิกษุทั้งหลายยกสิกขาบทนี้ขึ้นแสดงพระบัญญัติว่า

⁵ วิ.ม.ท. (ไทย) 1/39/27.

⁶ วิ.ม.ท. (ไทย) 1/39/27.

ก็ ภิกษุใดเสพเมณฺธธรรม ภิกษุนั้นเป็นปาราชิก⁷ หาสังวาสมิได้สิกขาบทนี้⁸ พระผู้มีพระภาคทรงบัญญัติไว้แก่ภิกษุทั้งหลายอย่างนี้

ในเวลาต่อมา มีภิกษุรูปหนึ่งเสพเมณฺธกับนางลิง พระพุทธองค์ทรงอาศัยเรื่องนี้เป็นเหตุตรัสกับภิกษุนั้นว่า การกระทำอย่างนี้ มิได้ทำคนที่ยังไม่เลื่อมใสให้เลื่อมใส หรือทำคนที่เลื่อมใสอยู่แล้วให้เลื่อมใสยิ่งขึ้นได้เลย ที่จริง กลับจะทำให้คนที่ไม่เลื่อมใสก็ไม่เลื่อมใสไปเลย คนที่เลื่อมใสอยู่แล้วบางพวกก็จะกลายเป็นอื่นไป แล้วจึงรับสั่งให้ภิกษุทั้งหลายยกสิกขาบทนี้ขึ้นแสดงพระอนุบัญญัติว่า

อนึ่ง ภิกษุใดเสพเมณฺธธรรม โดยที่สุดแม้กับสัตว์ดิรัจฉานตัวเมีย ภิกษุนั้นเป็นปาราชิก หาสังวาสมิได้⁹ สิกขาบทนี้ พระผู้มีพระภาคทรงบัญญัติไว้แก่ภิกษุทั้งหลายอย่างนี้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์ความผิดฐานเสพเมณฺธของภิกษุในพระวินัยปิฎก” เพื่อให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทั้ง 2 ข้อ คือ เพื่อศึกษาการเสพเมณฺธในพระวินัยปิฎก เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความผิดฐานเสพเมณฺธของภิกษุในพระวินัยปิฎกซึ่งยังไม่มีการศึกษาวิเคราะห์สรุปไว้เป็นงานวิจัยอย่างเป็นทางการ ผู้วิจัยมีความต้องการค้นคว้าและนำเสนองานวิจัยในเรื่องนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเสพเมณฺธในพระวินัยปิฎก
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความผิดฐานเสพเมณฺธของภิกษุในพระวินัยปิฎก

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง วิเคราะห์ความผิดฐานเสพเมณฺธของภิกษุในพระวินัยปิฎกครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบวิจัยเอกสาร (Qualitative Research) ศึกษาค้นคว้าจากคัมภีร์คั่นคว่าจากคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา จากหนังสือเอกสารและบทความทางวิชาการของผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลชั้นปฐมภูมิและทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องกับการเสพเมณฺธในพระวินัยปิฎก เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความผิดฐานเสพเมณฺธของภิกษุในพระวินัยปิฎกเพื่อใช้ประกอบการวิจัย โดยรวบรวมจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลจากคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย อรรถกถาแปล

⁷ ปาราชิก หมายถึง เป็นผู้ฟ่ายแพ้ ถึงความฟ่ายแพ้ คือเป็นผู้เคลื่อนไหว พลัดตก เหนินห่างจากพระสัทธรรม, สารตถ.ฎีกา (บาลี) 2/55/103-104, และปาราชิกศัพท์นั้น หมายถึงตัวสิกขาบท หมายถึงตัวอาบัติ หมายถึงบุคคลในที่นี้หมายถึงบุคคล, วิ.อ. (บาลี) 1/55/277.

⁸ วิ.มหา. (ไทย) 1/39/29.

⁹ วิ.มหา. (ไทย) 1/42/31.

ปกรณวิเสส และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง 2) ศึกษาข้อมูลจากตำรา หนังสือ เอกสารทางวิชาการ และวิทยานิพนธ์ ที่เกี่ยวข้อง

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาตรวจสอบความสอดคล้องกับคัมภีร์พระไตรปิฎกที่เกี่ยวข้องกับการเสพเมถุนในพระวินัยปิฎก เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความผิดฐานเสพเมถุนของภิกษุในพระวินัยปิฎก

3. วิเคราะห์ เรียบเรียง และนำเสนอข้อมูลแบบบรรยายเชิงพรรณนา

4. เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์

5. ปรับปรุง แก้ไข เรียบเรียงตามคำแนะนำ และนำเสนอผลงาน

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเอกสาร

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเนื้อหา และสาระสำคัญที่เป็นการวิเคราะห์ความผิดฐานเสพเมถุนของภิกษุในพระวินัยปิฎก โดยศึกษาข้อมูลจาก

1) คัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539

2) อรรถกถาภาษาไทย ชุด 55 เล่ม ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2553 คัมภีร์วิสุทธิมรรคภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยหนังสือ ตำราที่เกี่ยวข้อง พระพุทธศาสนา เอกสารวิชาการ วิทยานิพนธ์ และรายงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา มาวิเคราะห์ สรุป เรียบเรียง และนำเสนอแบบบรรยายเชิงบรรยาย

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบวิจัยเอกสาร (Qualitative Research) เพื่อศึกษาเพื่อศึกษาการเสพเมถุนในพระวินัยปิฎก เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความผิดฐานเสพเมถุนของภิกษุในพระวินัยปิฎก จากพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา ปกรณวิเสสวิสุทธิมรรค เอกสารงานวิชาการ และตำราวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

สรุปผลการวิจัย

1. การเสพเมถุนในพระวินัยปิฎก พบว่า การเสพเมถุนในพระวินัยปิฎก โดยแบ่งออกเป็น 1) ความหมายของเมถุนคือ อสังกรรมซึ่งเป็นประเพณีของชาวบ้าน มารยาทของคนชั้นต่ำ กิริยาชั่วหยาบ มีน้ำเป็นที่สุด เป็นกิจที่จะต้องกันสองต่อสอง หรือ การกระทำของคนที่เป็นคู่ ๆ การร่วมสังวาส การร่วมประเวณี 2) ประวัติความเป็นมาของการเสพเมถุนกล่าวคือ พระสุทินผู้เป็นปฐมเหตุให้ทรงบัญญัติสิกขาบทเป็นปฐมบัญญัติ ณ หมู่บ้านกลันทคาม อันตั้งอยู่ใกล้นครเวสาลี มีบุตรเศรษฐีผู้หนึ่งนามว่า สุทิน กลันทบุตร เมื่อได้ฟังพระธรรมเทศนาของพระบรมศาสดาบังเกิดความเลื่อมใสศรัทธาทูลขอบวช และอ้อนวอนบิดามารดาถึง 3 ครั้งจึงยอมอนุญาตให้บวช วันหนึ่งเศรษฐีผู้

เป็นบิดามาพบจึงนิมนต์พระสุทินให้ไปฉนบิณฑบาตในเรือนและขอให้สีก แต่พระสุทินยังยินดีในพรหมจรรย์ เศรษฐีผู้เป็นบิดาจึงขอพิชพันธุไว้เป็นทายาทเพื่อมิให้ทรัพย์สินมรดกต้องถูกเจ้าลิจฉวียึดไปตามธรรมเนียมหากไม่มีผู้สืบสกุล พระสุทินได้ร่วมประเวณีกับภรรยาเก่า ได้บุตรชายคนหนึ่งชื่อว่า พิกะ แปลว่าพิชพันธุ ซึ่งภายหลังได้บวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนาและปฏิบัติธรรมจนบรรลุอรหัตผล การประพฤติดของพระสุทินสมัยนั้นถือว่ายังไม่ขาดจากความเป็นภิกษุสงฆ์เพราะมิได้มีสิกขาบทห้ามไว้ แต่เมื่อรู้สึกตนว่าได้ประพฤติดไม่ถึงงามเกิดความไม่สบายใจซึมเศร้าโทมนัส พระบรมศาสดาครั้งทราบเหตุการณ์จึงมีรับสั่งให้ประชุมภิกษุทั้งหลายตรัสถามเรื่องราว พระสุทินได้กราบทูลตามความเป็นจริงทุกประการ พระพุทธเจ้าทรงดำหนิและบัญญัติสิกขาบทแก่ภิกษุทั้งหลาย

องค์ประกอบสิกขาบทของการเสพเมถุน ได้แก่ 1) สิกขาบทว่าด้วยการเสพเมถุน โดยพระพุทธองค์จึงรับสั่งให้ภิกษุทั้งหลายยกสิกขาบทนี้ขึ้นแสดงทรงบัญญัติว่า ภิกษุใดเสพเมถุนธรรม ภิกษุนั้นเป็นปาราชิก หากสงสัยได้ คำว่า เสพ คือ ภิกษุใด สอดเครื่องหมายเพศเข้าไปทางเครื่องหมายเพศ สอดตรงคชาตเข้าไปทางองค์กำเนิด โดยที่สุดเข้าไปเพียงเมลิตงา ชื่อว่า เสพเมถุน ส่วนสิกขาบทว่าด้วยการเสพเมถุนที่เป็นลักษณะที่ไม่เป็นอันบอกคินสิกขามี 14 บท สิกขาบทว่าด้วยการเสพเมถุนที่เป็นลักษณะที่จัดว่าเป็นการบอกคินสิกขามี 14 บท และ สิกขาบทว่าด้วยการเสพเมถุนที่เป็นลักษณะที่บอกคินสิกขาแล้วไม่เป็นอันบอกคินสิกขา เช่น ภิกษุผู้วิกลจริต บอกคินสิกขาด้วยคำที่เป็นอาการ เป็นลักษณะ เป็นสัญลักษณ์ ตามที่ภิกษุในธรรมวินัยนี้บอกคินสิกขากัน ย่อมไม่เป็นอันบอกคินสิกขา 2) มรรคคือทางในการเสพเมถุนของภิกษุ 3 จำพวก ได้แก่ 1. หญิง 3 จำพวก คือ หญิงมนุษย์ หญิงอมมนุษย์ สัตว์ดิรัจฉานตัวเมีย ทาง 3 ทวาร คือ ทางทวารหนัก ทางทวารเบา ทางปาก 2. อุภโตพยัญชนก 3 จำพวก คือ อุภโตพยัญชนกที่เป็นมนุษย์ อุภโตพยัญชนกที่เป็นอมมนุษย์ และอุภโตพยัญชนกที่เป็นสัตว์ดิรัจฉาน ทาง 3 ทวาร คือ ทางทวารหนัก ทางทวารเบา ทางปาก 3. บัณเฑาะก์ 3 จำพวก คือ บัณเฑาะก์ที่เป็นมนุษย์ บัณเฑาะก์ที่เป็นอมมนุษย์ บัณเฑาะก์ที่เป็นสัตว์ดิรัจฉาน และทาง 2 ทวาร คือ ทางทวารหนัก ทางปาก 4. ชาย 3 จำพวก คือ ชายที่เป็นมนุษย์ ชายที่เป็นอมมนุษย์ สัตว์ดิรัจฉานตัวผู้ ทาง 2 ทวาร คือ ทางทวารหนัก ทางปาก ต้องอาบัติปาราชิก ส่วนภิกษุต่อไปไม่ต้องอาบัติปาราชิกข้อที่ 1 คือ การเสพเมถุน ได้แก่ ภิกษุไม่รู้สีกตัวภิกษุไม่ยินดี ภิกษุวิกลจริต ภิกษุมึจิตฟุ้งซ่าน ภิกษุผู้กระสับกระส่ายเพราะเวทนา และภิกษุต้นบัญญัติ

ตัวอย่างภิกษุเสพเมถุนในพระวินัยปิฎกเช่น ภิกษุรูปหนึ่ง เสพเมถุนธรรมกับมารดา ด้วยคิดว่า อย่างนี้เราจะต้องอาบัติ แล้วเกิดความกังวลใจว่า พระผู้มีพระภาคทรงบัญญัติสิกขาบทไว้แล้วเราต้องอาบัติปาราชิกหรือหนอ จึงนำเรื่องนี้ไปกราบทูลพระผู้มีพระภาคให้ทรงทราบ พระองค์ตรัสว่า ภิกษุ เธอต้องอาบัติปาราชิก และภิกษุรูปหนึ่งเสพเมถุนธรรมกับนางลิง เกิดความกังวลใจว่าพระผู้มีพระภาคทรงบัญญัติสิกขาบทไว้แล้ว เราต้องอาบัติปาราชิกหรือหนอ จึงนำเรื่องนี้ไปกราบทูลพระผู้มีพระภาคให้ทรงทราบ พระองค์ตรัสว่า ภิกษุ เธอต้องอาบัติปาราชิก

2. วิเคราะห์ความผิดฐานเสพเมณของภิกษุในพระวินัยปิฎก พบว่า ความผิดการเสพเมณในฐานะเชิงหลักการและเชิงบทบัญญัติ 1) ฐานะความผิดเชิงหลักการ คือ การประพฤติพรหมจรรย์ หมายถึง การใช้ชีวิตแบบนักบวชที่เว้นจากการเสพเมณธรรมอย่างเด็ดขาดดังพระพุทธพจน์ว่า เธอจงมาเป็นภิกษุเถิด ธรรมอันเรากล่าวดีแล้ว เธอจงประพฤติพรหมจรรย์เพื่อทำที่สุดทุกข์โดยชอบเถิด และหลักการของปาราชิกข้อที่ 1 คือ ภิกษุห้ามเสพเมณ โดยปาราชิกเป็นชื่อของอาบัติ เรียกว่า อาบัติปาราชิก มี 3 นัย ได้แก่ ถ้าเป็นชื่อของอาบัติ คือ ยังผู้ต้องให้พ่าย ถ้าเป็นชื่อของบุคคลผู้ต้อง คือ ผู้พ่าย และถ้าเป็นชื่อของสิกขาบท คือ ปรับอาบัติปาราชิกดังพระพุทธพจน์ว่า ภิกษุใดถึงพร้อมด้วยสิกขาและสาธิปของภิกษุทั้งหลาย ไม่บอกคืนสิกขา ไม่ทำความเป็นผู้ทรพลให้แจ้ง เสพเมณธรรม โดยที่สุดแม้กับสัตว์ดิรัจฉานเพศเมีย เป็นปาราชิก หาสังวาสมิได้ 2) ฐานะความผิดเชิงบทบัญญัติ โดยวินัยแบ่งตามลักษณะการบัญญัติ ได้แก่ อาทิพรหมจริยกาสิกขา คือ สิกขาบทที่บัญญัติไว้เดิม และอภิสมจาริกาสิกขา คือ สิกขาบทที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมทีหลัง พระพุทธองค์ทรงบัญญัติสิกขาบท ห้ามมิให้ภิกษุเสพเมณ ทรงปรับอาบัติปาราชิกแก่ภิกษุผู้ล่วงละเมิด ทรงห้ามมีความสัมพันธ์ทางเพศกับ มนุษย์ อมนุษย์ สัตว์เดรัจฉาน และเพศทั้ง 4 คือ ได้แก่ เพศหญิง เพศชาย กระเทย ผู้ที่มีสองเพศในร่างเดียว และทวารทั้ง 3 คือ ทวารหนัก ทวารเบา และทางช่องปาก

วิเคราะห์การตัดสินความผิดการเสพเมณในเกณฑ์การตัดสินเชิงหลักการและเชิงบทบัญญัติ ได้แก่ 1) เกณฑ์การตัดสินเชิงหลักการ โดยความผิดเกี่ยวกับการเสพเมณ หรือความผิดอาญาเกี่ยวกับเพศรัฐมีหน้าที่ออกกฎหมายเพื่อควบคุม และป้องกันสังคมให้พ้นจากการกระทำที่เป็นภัยอันตรายต่อผู้อื่น ความผิดอาญาในแง่ของกฎหมายมี 2 ประเภทคือ ความผิดในตัวเอง ความผิดเพราะกฎหมายห้าม สำหรับการควบคุมความประพฤติของคนในสังคมโดยการออกข้อกำหนดที่เป็นข้อห้ามมิให้ปฏิบัติหากผู้ใดฝ่าฝืนข้อห้ามนั้นจะถูกลงโทษ เรียกว่า เป็นการกำหนดกฎหมายอาญา ซึ่งจะมีการกำหนดไว้ว่าการกระทำความผิดอย่างใดบ้างที่จะเป็นความผิดอาญา รัฐจะต้องกำหนดว่าการกระทำอย่างใดเป็นความผิดอาญามีความเกี่ยวข้องกับหลัก ศีลธรรม จารีตประเพณี และความคิดเห็นของสังคม โดยรวมที่นำเสนอผ่านทางตัวแทนของประชาชนที่ไปทำหน้าที่ออกกฎหมายซึ่งการกำหนดบทลงโทษนั้นจึงถือเป็นเรื่องสำคัญนำไปสู่บทลงโทษของประมวลกฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศบัญญัติไว้อย่างเหมาะสม 2) เกณฑ์การตัดสินเชิงบทบัญญัติโดยการกระทำผิดพระวินัยของพระภิกษุกรณีเสพเมณกับการบังคับใช้กฎหมายจากพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535 และประมวลกฎหมายอาญามีการบัญญัติคุ้มครองพระศาสนาไว้ด้วย แต่เป็นการคุ้มครองพระศาสนาในทางศาสนวัตถุเป็นหลัก กฎหมายเพียงแต่ห้ามพระภิกษุที่ต้องอาบัติปาราชิกซึ่งสึกแล้วมาบวชใหม่ โดยกำหนดโทษทางอาญาไว้ว่า ผู้ใดหมดสิทธิที่จะได้รับการบรรพชาอุปสมบทโดยต้องปาราชิกมาแล้วกลับมาอุปสมบทใหม่ และไม่ละการแต่งกายอย่างเพศบรรพชิต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน

วิเคราะห์ความผิดการเสพเมถุนในบทลงโทษเชิงหลักการและบทบัญญัติ ได้แก่ 1) บทลงโทษเชิงหลักการในการข่มขืนกระทำชำเรา คือ การบังคับกระทำชำเรากับผู้อื่นโดยผู้อื่นไม่สมัครใจ หรือการมีเพศสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นเด็กอายุไม่เกิน 15 ปี แม้เด็กยินยอม ผู้กระทำก็มีความผิด เพราะเด็กยังอาจตัดสินใจเรื่องทางเพศได้ไม่ดี จึงอาจถูกเอาเปรียบจากผู้ใหญ่ได้ ในทางฝ่ายพระพุทธจักรเมื่อเกิดมื่ออิทธิพลเรื่องการเสพเมถุนขึ้นก็มีกระบวนการในการระงับอิทธิพลและมีวิธีการลงโทษตามควรแก่โทษานุโทษ บรรพชิตหรือนักบวชเป็นสังคมที่มีรูปร่างแตกต่างไปจากสังคมของฆราวาส มีกฎระเบียบ ของสังคมแตกต่างกันการกระทำบางอย่างที่บรรพชิตทำแล้วมีความผิดอย่างร้ายแรง ฆราวาสทำอย่างนั้นอาจจะไม่ผิดเลยเช่นความสัมพันธ์ทางเพศกับเพศตรงข้ามสำหรับฆราวาสเป็นเรื่องธรรมดาถ้าไม่ผิดทำนองครองธรรม แต่ถ้าภิกษุปฏิบัติในทำนองเดียวกันก็เป็นความผิดร้ายแรงถึงกับขาดจากความเป็นภิกษุและกลับบวชใหม่ไม่ได้อีกตลอดไป และต้องรับโทษตามกฎหมายของบ้านเมืองด้วยเช่น การข่มขืนกระทำชำเรา การการฆ่าคน และการลักขโมย เป็นต้น 2) บทลงโทษเชิงบทบัญญัติ พระพุทธองค์ทรงบัญญัติว่า ภิกษุใดเสพเมถุนธรรม ภิกษุนั้นเป็นปาราชิก หาสังวาสมิได้ และพระอนุบัญญัติว่า ภิกษุใดถึงพร้อมด้วยสิกขาและสาชีพของภิกษุทั้งหลาย ไม่บอกคืนสิกขา ไม่เปิดเผยความท้อแท้ เสพเมถุนธรรมโดยที่สุดแม้กับสัตว์ดิรัจฉานตัวเมีย ภิกษุนั้นเป็นปาราชิก หาสังวาสมิได้ขาดจากความเป็นภิกษุทันทีและต้องบังคับให้สึก ในบางกรณีไม่เป็นความผิดอาญา เช่น พระภิกษุร่วมเพศกับหญิงหรือชายที่บรรลุนิติภาวะด้วยความสมัครใจทั้งสองฝ่าย กรณีเช่นนี้ พระภิกษุจะไม่ถูกดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายฝ่ายบ้านเมืองเพราะไม่เป็นผิดอาญา แต่พระภิกษุนั้นต้องโทษหรืออาบัติปาราชิกตามพระวินัยสงฆ์ ต้องสึกออกไปหากไม่ยอมสึก ก็จะถูกดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ต่อไป

วิเคราะห์ความผิดการเสพเมถุนในการแก้ไขเชิงหลักการและเชิงการพัฒนาคุณภาพชีวิต หลังจากพ้นโทษ ได้แก่ 1) การแก้ไขเชิงหลักการ คือการเสพเมถุนของภิกษุด้วยการปฏิบัติธรรมตามหลักตถปัญญาจกกรรมฐาน คือ การพิจารณา ผม ขน เล็บ ฟัน และ หนัง ถือว่าเป็นกรรมฐานที่เป็นมูลคือเป็นรากเหง้า เป็นมูลรากเหง้าของกรรมฐานทั้งปวงเป็นกรรมฐานที่มีความสำคัญสำหรับภิกษุผู้บวชใหม่และเก่าทุกรูปต้องฝึกปฏิบัติ เพื่อละ ลด เลิก ตัณหา กามราคะ กิเลสทั้งหลายที่เข้ามาทางอายตนะทั้ง 6 ประการ และอสุภกรรมฐานที่พิจารณาซากศพโดยความเป็นของไม่งาม 10 อย่าง ภิกษุผู้ปฏิบัติจงเลือกเพื่อกำจัด ตัณหา ราคะ กามารมณ์ตามความเป็นจริง เป็นการแก้ปัญหาก็เสพเมถุนได้เป็นอย่างดี 2) การแก้ไขเชิงการพัฒนาคุณภาพชีวิตหลังจากพ้นโทษฉะนั้น เมื่อภิกษุต้องอาบัติปาราชิกแล้วสึกเป็นฆราวาส ถ้ามีโทษทางกฎหมายบ้านเมืองก็รับโทษทางกฎหมายบ้านเมืองเรียบร้อยแล้วก็ยังสามารถรักษาศีล 5 ศีล 8 และศีล 10 ได้ตามปกติ และยังสามารถบรรลุนิพพานตั้งแต่พระโสดาบัน พระสกทาคามี และอนาคามีเป็นการแก้ไขเชิงการพัฒนาคุณภาพชีวิตหลังต้องอาบัติปาราชิกสึกแล้ว หรือพ้นโทษออกมาใช้ชีวิตได้ตามปกติตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธองค์

อภิปรายผลการวิจัย

1. การเสพเมถุนในพระวินัยปิฎก พบว่า เมถุนธรรมเป็นการกระทำที่ขัดต่อพรหมจรรย์โดยตรง เป็นอสังฆธรรม เป็นกิจของคฤหัสถ์ มิใช่กิจของบรรพชิต และเป็นเหตุให้ภิกษุต้องอาบัติปาราชิกเมื่อมีองค์ประกอบครบถ้วน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสันตการณพิรุณ ปญญาวโร (วงศ์กา) เรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์เรื่องเมถุนธรรมในพระวินัยปิฎก” ซึ่งศึกษาความหมาย ลักษณะ และขอบเขตของเมถุนธรรมในพระวินัยปิฎกโดยตรง แสดงให้เห็นว่า เมถุนธรรมมิได้หมายถึงเพียงการร่วมประเวณีตามความเข้าใจทั่วไปเท่านั้น แต่เป็นพฤติกรรมที่กระทบต่ออุดมการณ์แห่งพรหมจรรย์และความบริสุทธิ์ของสมณเพศ จึงถูกจัดเป็นความผิดขั้นร้ายแรงที่สุดในพระวินัย ผลการศึกษาประวัติความเป็นมาของการบัญญัติสิกขาบท พบว่า พระสุทิน กลั่นทบุตร เป็นปฐมเหตุแห่งการบัญญัติปฐมปาราชิก เนื่องจากได้เสพเมถุนกับอดีตภรรยาเพื่อให้มีผู้สืบสกุล แม้ขณะนั้นยังมิได้มีสิกขาบทบัญญัติไว้ จึงยังไม่ถือว่าต้องอาบัติปาราชิก แต่การกระทำนั้นเป็นเหตุให้พระพุทธานุญาตให้และบัญญัติสิกขาบทเพื่อป้องกันความเสื่อมเสียแก่พระศาสนา ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานของพระครูศิริโสธรคุณารักษ์ นาทองไชย เรื่อง “ต้นบัญญัติปฐมปาราชิก: มूलเหตุที่ทรงบัญญัติสิกขาบทประเภทครุกาบัติในพระปาติโมกข์” ซึ่งชี้ให้เห็นว่า พระวินัยเกิดขึ้นจากเหตุการณ์จริงที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อหมู่สงฆ์ แล้วพระพุทธานุญาตให้ทรงบัญญัติสิกขาบทเพื่อวางหลักควบคุมความประพฤติของภิกษุ มิใช่การบัญญัติล่วงหน้าโดยไม่มีเหตุ นอกจากนี้ ผลการศึกษานี้ยังประกอบของสิกขาบทว่าด้วยการเสพเมถุน พบว่า เมื่อภิกษุเสพเมถุนธรรมโดยสอดอวัยวะเพศเข้าไปแม้เพียงเล็กน้อยในมรรคที่กำหนดไว้ ย่อมต้องอาบัติปาราชิก หากสงสัยว่าได้ ทั้งยังมีการจำแนกบุคคล มรรค ทวาร และช้อยกเว้นไว้อย่างละเอียด เช่น ภิกษุไม่รู้สีกตัว ภิกษุไม่ยินดี ภิกษุวิกลจริต ภิกษุมึจิตฟุ้งซ่าน ภิกษุผู้กระสับกระส่ายเพราะเวทนา และภิกษุต้นบัญญัติ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานของพิศาล พันธุ์วัฒนา เรื่อง “บทลงโทษของพระภิกษุที่ปาราชิกสิกขาบท 1” ซึ่งอธิบายว่า ปาราชิกเป็นอาบัติร้ายแรงที่สุด เปรียบเสมือนความพ่ายแพ้ในสมณเพศ ภิกษุผู้ล่วงละเมิดย่อมขาดจากความเป็นภิกษุ ไม่อาจอยู่ร่วมสังฆากับสงฆ์ได้อีก และไม่สามารถดำรงสถานะสมณะตามพระธรรมวินัยต่อไปได้

โดยสรุป ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยทั้ง 3 ท่านในประเด็นสำคัญ คือ เมถุนธรรมเป็นพฤติกรรมที่ขัดต่ออุดมการณ์พรหมจรรย์อย่างร้ายแรง ปฐมบัญญัติเกิดจากกรณีพระสุทินซึ่งเป็นเหตุให้ทรงวางหลักพระวินัยอย่างเป็นระบบ และเมื่อภิกษุฝ่าฝืนสิกขาบทดังกล่าวย่อมต้องอาบัติปาราชิก อันเป็นอาบัติที่ไม่อาจแก้ไขได้ อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษานี้ช่วยเพิ่มเติมรายละเอียดเชิงองค์ประกอบของสิกขาบท ได้แก่ ลักษณะการบอกคืนสิกขา มรรค ทวาร บุคคลที่เกี่ยวข้อง และกรณีอุปาทิตติ ทำให้เข้าใจพระวินัยปิฎกในประเด็นการเสพเมถุนได้รอบด้าน ทั้งด้านความหมาย ประวัติการบัญญัติ หลักวินิจฉัย และผลทางพระวินัย

2. วิเคราะห์ความผิดฐานเสพเมณของภิกษุในพระวินัยปิฎก พบว่า การเสพเมณเป็นความผิดร้ายแรงในฐานะละเมิดหลักพรหมจรรย์โดยตรง เพราะภิกษุเป็นผู้ถือเพศบรรพชิต มีอุดมการณ์ชีวิตเพื่อเว้นจากกามและดำเนินไปสู่ความสิ้นทุกข์ การเสพเมณจึงไม่ใช่เพียงความประพฤติผิดทางกายเท่านั้น แต่เป็นการทำลายสาระสำคัญของสมณเพศและขัดต่อสิกขาและสาชีพของภิกษุ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานของ พระมหาวสันตการณพิรุณ ปญญาวโร (วงศ์กา) เรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์เรื่องเมณธรรมในพระวินัยปิฎก” ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ศึกษาความหมายและลักษณะของเมณธรรมในพระวินัยปิฎกโดยตรง และได้รับการอ้างถึงว่าเป็นวิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ดังนั้น ผลการศึกษาที่ชี้ว่าเมณธรรมเป็นอสังฆกรรม ขัดต่อพรหมจรรย์ และเป็นเหตุให้ต้องอาบัติปาราชิก จึงสอดคล้องกับแนวทางการวิเคราะห์ในงานวิจัยดังกล่าว ผลการวิเคราะห์ในด้านบทลงโทษ พบว่า ภิกษุผู้เสพเมณต้องอาบัติปาราชิก ขาดจากความเป็นภิกษุทันที หากสงสัยว่าได้ และไม่สามารถกลับมาอุปสมบทใหม่ได้อีก อันเป็นโทษสูงสุดฝ่ายพระวินัย ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานของ พิชศาล พันธุ์วัฒนา เรื่อง “บทลงโทษของพระภิกษุที่ปาราชิกสิกขาบท 1” ซึ่งศึกษาบทลงโทษของภิกษุที่ต้องอาบัติปาราชิกสิกขาบทที่ 1 โดยระบุว่า ปาราชิกสิกขาบทนี้เป็นความผิดขั้นสูงสุดที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติห้ามมิให้ภิกษุเสพเมณ และภิกษุผู้ล่วงละเมิดต้องขาดจากความเป็นพระทันที งานดังกล่าวยังอธิบายว่า ภิกษุผู้ต้องปาราชิกเปลี่ยนสถานะจากผู้เผยแผ่พระศาสนาเป็นฆราวาส และในบางกรณีอาจเกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แต่ไม่จำเป็นต้องเป็นความผิดอาญาเสมอไป ส่วนผลการวิเคราะห์เชิงกฎหมายบ้านเมือง พบว่า การเสพเมณของภิกษุมีความแตกต่างระหว่าง “ความผิดทางพระวินัย” กับ “ความผิดทางอาญา” กล่าวคือ หากเป็นการร่วมเพศโดยสมัครใจของคู่กรณีที่บรรลุนิติภาวะ อาจไม่มีความผิดตามกฎหมายอาญา แต่เป็นความผิดปาราชิกตามพระวินัยอย่างเด็ดขาด แต่ถ้าเป็นกรณีบังคับ ช่มชู้ หรือเกี่ยวข้องกับเด็ก ย่อมเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาด้วย ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานของ ยุทธศักดิ์ รัมมะเอ็จ เรื่อง “ปัญหาความรับผิดชอบทางอาญากรณีพระสงฆ์เสพเมณโดยคู่กรณีสมยอม” ซึ่งมุ่งศึกษาความเหมาะสมของกฎหมายในการลงโทษพระสงฆ์ที่เสพเมณโดยคู่กรณีสมยอม และศึกษากฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับพระธรรมวินัยในเรื่องการเสพเมณ งานดังกล่าวยังชี้ให้เห็นช่องว่างของกฎหมายว่า กรณีพระสงฆ์เสพเมณโดยความยินยอมของอีกฝ่ายไม่มีความผิดอาญาของรัฐ แต่หากเป็นกรณีที่อีกฝ่ายไม่ยินยอม จะเป็นความผิดฐานช่มชู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา

กล่าวโดยสรุป ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยทั้ง 3 ท่านในประเด็นสำคัญ คือ เมณธรรมเป็นการละเมิดพรหมจรรย์โดยตรง เป็นความผิดปาราชิกซึ่งมีผลให้ขาดจากความเป็นภิกษุ และมีความแตกต่างระหว่างโทษทางพระวินัยกับโทษทางกฎหมายบ้านเมือง อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้มีประเด็นเพิ่มเติมคือการวิเคราะห์แนวทางแก้ไขและพัฒนาคุณภาพชีวิตหลังจากต้องอาบัติปาราชิก

โดยเสนอว่าผู้ลาสิกขาแล้วยังสามารถดำรงชีวิตเป็นฆราวาสที่ดี รักษาศีล ปฏิบัติธรรม และพัฒนาตนตามหลักพระพุทธศาสนาได้ แม้ไม่อาจกลับมาเป็นภิกษุได้อีกตามพระวินัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

คือ การเสพเมถุนในพระวินัยปิฎกมิใช่เพียงพฤติกรรมทางเพศทั่วไป แต่เป็นการกระทำที่ขัดต่ออุดมการณ์แห่งพรหมจรรย์โดยตรง เพราะภิกษุเป็นผู้สละเรือน ออกบวชเพื่อประพฤติพรหมจรรย์และมุ่งทำที่สุดแห่งทุกข์ การเสพเมถุนจึงเป็นอสังฆกรรม เป็นกิริยาของคฤหัสถ์ มิใช่สมณวิสัย และเป็นเหตุให้พระพุทเจ้าทรงบัญญัติปฐมปาราชิกขึ้นจากกรณีของพระสุทิน กลันทบุตร เพื่อรักษาความบริสุทธิ์ ความน่าเลื่อมใส และความมั่นคงของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา สรุปได้เป็นโมเดลดังภาพนี้

รูปภาพที่ 1 รูปแบบการเสพเมถุนในพระวินัยปิฎกและการวินิจฉัยความผิดของภิกษุ

สรุป

เมณฺฐนธรรมเป็นการกระทำที่ขัดต่อพรหมจรรย์อย่างร้ายแรง เพราะภิกษุเป็นผู้สละเรือนอกบวชเพื่อประพฤติพรหมจรรย์ ละกาม และดำเนินชีวิตตามหลักพระธรรมวินัย การเสพเมณฺฐนจึงมิใช่เพียงความผิดทางกาย แต่เป็นการละเมิดอุดมการณ์ของสมณเพศโดยตรง พระพุทธเจ้าจึงทรงบัญญัติสิกขาบทห้ามภิกษุเสพเมณฺฐน และกำหนดให้เป็นอาบัติปาราชิก ซึ่งเป็นอาบัติหนักที่สุดในพระวินัย การวินิจฉัยความผิดฐานเสพเมณฺฐนต้องพิจารณาอย่างรอบด้าน ทั้งความหมายของเมณฺฐนธรรม องค์ประกอบแห่งอาบัติ มรรค ทวาร บุคคล เจตนา ความรู้สึกตัว และความยินดีของผู้กระทำ แสดงให้เห็นว่าพระวินัยมีระบบการตัดสินที่ละเอียดและเป็นธรรม เมื่อภิกษุเสพเมณฺฐนครบองค์ประกอบแห่งอาบัติ ย่อมต้องอาบัติปาราชิก ขาดจากความเป็นภิกษุ หาสังวาสมิได้ และไม่สามารถกลับมาอุปสมบทใหม่ได้อีก อย่างไรก็ตาม โมเดลนี้มีได้ชี้เฉพาะบทลงโทษเท่านั้น แต่ยังเสนอแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยเน้นการฝึกกรรมฐาน การพิจารณาร่างกายตามความเป็นจริง การเจริญสุกกรรมฐาน การสำรวมอินทรี และการลดกามราคะ เพื่อรักษาความบริสุทธิ์แห่งพรหมจรรย์ ส่วนผู้ที่ต้องอาบัติปาราชิกและลาสิกขาแล้ว แม้ไม่สามารถกลับมาเป็นภิกษุได้อีก แต่ยังสามารถพัฒนาชีวิตในฐานะฆราวาส ด้วยการรักษาศีล ปฏิบัติธรรม และดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนาได้ ดังนั้น องค์ความรู้จากโมเดลนี้จึงสรุปได้ว่า การเสพเมณฺฐนเป็นความผิดร้ายแรงสูงสุดในพระวินัย เพราะเป็นการละเมิดพรหมจรรย์โดยตรง การป้องกันความผิดต้องเริ่มจากการรู้หลักวินัย การวินิจฉัยต้องอาศัยองค์ประกอบแห่งอาบัติ การลงโทษต้องเป็นไปตามพระวินัย และการแก้ไขต้องมุ่งพัฒนาจิตใจให้พ้นจากกามราคะ พร้อมทั้งเปิดทางให้ผู้พ้นจากสมณเพศสามารถดำเนินชีวิตใหม่อย่างมีคุณค่าตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนา

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความผิดปาราชิกข้ออื่น ๆ ในพระวินัยปิฎก เพื่อเปรียบเทียบหลักเกณฑ์การวินิจฉัยและบทลงโทษให้ชัดเจนยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพระวินัยกับกฎหมายบ้านเมืองในกรณีความผิดของพระภิกษุ เพื่อให้เห็นแนวทางการบังคับใช้ที่เหมาะสม
3. ควรศึกษากระบวนการป้องกันปัญหาการล่วงละเมิดพระวินัย โดยเน้นการฝึกอบรมกรรมฐาน และการสำรวมอินทรีของพระภิกษุในปัจจุบัน

2) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. คณะสงฆ์ควรส่งเสริมการอบรมพระวินัย โดยเฉพาะเรื่องปาราชิกและอาบัติร้ายแรงให้แก่พระภิกษุสามเณรอย่างต่อเนื่อง
2. สถาบันการศึกษาสงฆ์ควรบรรจุเนื้อหาการวิเคราะห์พระวินัยร่วมกับกฎหมายบ้านเมือง เพื่อให้พระภิกษุเข้าใจทั้งหลักธรรมวินัยและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

3. หน่วยงานคณะสงฆ์ควรกำหนดแนวทางป้องกันและให้คำปรึกษาแก่พระภิกษุ เพื่อเสริมสร้างความสำรวม ระวังกาย วาจา ใจ และรักษาความน่าเลื่อมใสของพระพุทธศาสนา

บรรณานุกรม

- พระครูศิริโสธรคณารักษ์ นาทองไชย. “ต้นบัญญัติปฐมปาราชิก: มูลเหตุที่ทรงบัญญัติสิกขาบทประเภทครุกาบัติในพระปาติโมกข์.” **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี** ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 (2561): 227-236.
- พระมหาสันตการณพิรุณ ปญญาวโร (วงศ์กา). “การศึกษาวิเคราะห์เรื่องเมณธรรมในพระวินัยปิฎก.” **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**, 2545.
- พระมหาสันตการณพิรุณ ปญญาวโร (วงศ์กา). “การศึกษาวิเคราะห์เรื่องเมณธรรมในพระวินัยปิฎก.” **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**, 2545.
- พิชศาล พันธุ์วัฒนา. “บทลงโทษของพระภิกษุที่ปาราชิกสิกขาบท 1.” **วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์** ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2559): 113-132.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.
- _____. **อรรถกถาภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2552.
- มหามกุฏราชวิทยาลัย. **วินยปิฎกอรรถกถา ภาษาบาลี**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ม.ป.ป.
- ยุทศศักดิ์ รัมมะเอ็จ. “ปัญหาความรับผิดชอบทางอาญากรณีพระสงฆ์เสพเมถุนโดยคู่กรณีสมยอม.” **วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์ปรีดี พนมยงค์: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต**, 2565.

